

Curs 2001-2002

Trieu una de les dues opcions.

OPCIÓ A

Llegiu aquest text i contesteu les preguntes que el segueixen.

Senyor metge: no s'estranyi que li expliqui per escrit el que em passa. No s'estranyi que firmi amb un nom que no és el meu. Encara que faig mal fet de dir-li que no se n'estranyi, perquè si no li digués que el nom amb què firmo no és el meu, vostè no s'ho pensaria: però he de dir-li, i no sé ben bé per què, que no és el meu. Sóc vergonyosa de mena i la gent em fa por. D'un parell d'anys ençà visc esverada com una gallina. Potser si rumia amb calma endevinarà qui sóc, però jo, si és que el meu mal no té cura, més m'estimaria que no rumiés, que no ho endevinés. Ara, que, si ho endevina, jo, sempre, davant de la gent —perquè si vostè ho endevina aviat ho sabrà tothom—, sempre negaré. I vés, busca.

Em costa d'escriure perquè la feina del camp no lliga amb el paper i la ploma, però el que em passa ho porto tan a dins i em fa tornar tan boja que per força podré explicar-me amb lletres. Si el meu mal no té remei, contesti'm també per escrit. Farà el favor de deixar la carta en un forat que hi ha a la soca de l'olivera de la dretha del camí que va a la masia de la seva filla gran. Si li sembla que em pot curar, vindré a veure'l. No he parlat del meu mal a ningú: vostè serà la primera persona que en tindrà coneixement.

No em recordo d'haver tingut mai cap malaltia: he estat i sóc forta com un cavall. Em puc llevar a trenc de dia i treballar fins a caiguda de nit. No, ara no: abans. Fa dos anys. De dos anys ençà tot ha canviat. La cosa va començar quan va morir el meu marit. Però aleshores no vaig adonar-me'n. (...).

Me n'han passades de tots colors; només n'hi explico unes quantes. Si les hi hagués d'explicar totes no acabaria mai. El meu gran martiri és que no goso pensar, que visc sempre amb l'ai al cor. Em voldria lligar el pensament amb un cordill i estrènyer fort i escanyar-lo, o trobar algú, com és ara vostè, que em cregués i volgués o pogués curar-me. He barrinat molt, de dia i de nit, i això fa moltes hores, sense parar. I estic esparverada perquè després de tant rumiar he arribat, em sembla, a conèixer el meu mal. Em penso que sóc bruixa.

Mercè RODOREDÀ, «Una carta», *La meva Cristina i altres contes*, 1967

1. COMPRENSIÓ

1.1. Feu un resum del conte en unes cinc línies. [1 punt]

1.2. Al text l'autora recorre a tres expressions distintes: *d'un parell d'anys ençà*, *fa dos anys* i *de dos anys ençà* per a transmetre un mateix significat. Doneu dues expressions sinònimes per a cadascuna de les seqüències que teniu a continuació:

- A) *a trenc de dia*
- B) *a caiguda de nit*
- C) *me n'han passades de tots colors*
- D) *visc sempre amb l'ai al cor*

[1 punt]

1.3. Al darrer paràgraf apareixen els mots *goso*, *barrinat* i *esparverada*. Indiqueu la forma amb què cal cercar aquests mots en un diccionari de la llengua i doneu una definició breu del seu significat d'acord amb el text. [1 punt]

1.4. Al text l'autora introdueix algunes hipèrboles o exageracions:

- A) *vergonyosa de mena*
- B) *esverada com una gallina*
- C) *forta com un cavall*

Per a cada expressió subratllada doneu dos adjectius més amb els quals es pugui combinar.

[1 punt]

2. EXPRESSIÓ I COMENTARI CRÍTIC

Desenvolueu en unes cent cinquanta paraules un dels temes següents: [2 punts]

- a) Exposeu els usos principals del gènere literari escollit per l'autora.
- b) Feu un assaig sobre la valoració que en general mereix la professió de metge en la societat actual.

3. REFLEXIÓ LINGÜÍSTICA SOBRE EL TEXT

3.1. Reescribiu el primer paràgraf fent que el vostre escrit reuneixi els requisits següents: carta en registre formal, tractament de vós, text sintètic (en què s'elimini informació repetida). [1 punt]

3.2. Considereu l'oració següent:

Encara que faig mal fet de dir-li que no se n'estranyi, perquè si no li digués que el nom amb què firmo no és el meu, vostè no s'ho pensaria: però he de dir-li, i no sé ben bé per què, que no és el meu.

- a) Indiqueu l'oració principal.
- b) Indiqueu una oració subordinada concessiva.
- c) Indiqueu l'antecedent del pronom *ho*.

[1 punt]

3.3. Considereu l'oració següent:

Em costa d'escriure perquè la feina del camp no lliga amb el paper i la ploma, però el que em passa ho porto tan a dins i em fa tornar tan boja que per força podré explicar-me amb lletres.

Reformuleu aquest fragment sense que se n'alteri en absolut el significat ni el registre i introduint-hi canvis lèxics o sintàctics per a les expressions subratllades.

[1,5 punts]

3.4. Al tercer paràgraf hi ha l'oració:

No em recordo d'haver tingut mai cap malaltia

Refeu l'oració amb el verb en forma no pronominal.

[0,5 punts]

OPCIÓ B

Llegiu aquest text i contesteu les preguntes que el segueixen:

El gran flagell de la humanitat han estat les guerres, la fam i les epidèmies, grans mals avui dia encara sense solució, ja que apareixen noves malalties que es propaguen de forma virulenta i que produeixen un contagi massiu a la població susceptible i exposada. Hi ha moltes malalties que poden donar lloc a una epidèmia, considerada com a tal quan el nombre de persones afectes al mateix temps és molt superior del normal. La principal causa que en provoca l'extensió és la facilitat de contagi i és la via aèria la de transmissió més fàcil. Per tant, les malalties que s'hi transmeten poden donar lloc fàcilment a una epidèmia.

Des de la conquesta catalana hi ha hagut nombroses èpoques de malaltia, però n'ignoram el mètode de transmissió i, per tant, la forma d'abordar-la. El coneixement, al segle XIX, de les pràctiques higièniques adequades, els mètodes de contagi, la importància de l'aïllament, els símptomes de les malalties, les seves característiques, etc., fan possible que en gran mesura disminueixi la mortalitat i la morbidity.

Durant el segle XIX es publiquen bans donant a conèixer a la població les mesures que cal seguir en cas de veure-se'n afectat un dels habitants de la casa, s'avisa de les malalties en altres comunitats, es fa saber la pena a la qual seran sotmesos els que no compleixin la normativa —penes molt dures, que arriben fins a la mort— i les mesures preventives, que han de seguir el màxim rigor.

La Junta Superior de Sanitat i la Junta Municipal de Sanitat eren les entitats responsables del control. Disposaren, en primer lloc, la fèrria normativa del control dels ports; cap passatger no podia arribar a l'illa sense els papers corresponents de sanitat signats per l'inspector de la ciutat de sortida. També havien d'estar en quarantena els sospitosos, encara que no presentassin símptoma de malaltia, i per això s'establiren els llatzerets d'observació. La mesura següent va ser acordar les zones on existís malaltia: es tancaven els carrers i els pobles quedaven incomunicats amb l'exterior. Per atendre els malalts hi havia metges assistents, que de forma generosa oferien els seus serveis. Els inspectors del cordó eren els responsables de la seguretat i de disposar dels homes necessaris per a aquest fi. Amb tot això s'intentava mantenir allunyat el bubó que transmetia la pesta. Com que diverses malalties presentaven els mateixos símptomes, els metges tenien la responsabilitat de fer-ne el diagnòstic i d'enviar ràpidament els informes a les Juntes de Sanitat perquè aquestes, alhora, fessin públic el contagi i facilitassin als metges d'altres zones el quadre de símptomes característics i inequívocs del mal. (...)

Mesures sanitàries de caràcter general, com cremar roba, usar vinagre, controlar els animals, els cementiris, els enterraments, les fumigacions, els tractaments, feien possible que es controlàs més el brot, encara que majoritàriament de forma empírica.

Aneke RIERA, «Mesures higienicosanitàries durant l'epidèmia de pesta de 1820», *Lluc*, 2001

1. COMPRENSIÓ

1.1. Digueu quin és el tema del text i exposeu la idea bàsica de cada paràgraf en un màxim de cinc línies. [1 punt]

1.2. Doneu una definició breu del significat dels mots següents, segons es desprèn del context:

- A) *flagell*
- B) *afectes*
- C) *bans*
- D) *llatzerets*

[1 punt]

1.3. Numereu els paràgrafs i justifiqueu si els tres primers es poden reordenar de manera que el tercer esdevingui el primer i el primer esdevingui el tercer. [1 punt]

1.4. Aquest text no conté connectors discursius a l'inici de cap paràgraf. Proposeu tres connectors que puguin introduir-se just a l'inici del segon, tercer i quart paràgrafs per facilitar la comprensió del text. [1 punt]

2. EXPRESSIÓ I COMENTARI CRÍTIC

Desenvolueu en unes cent cinquanta paraules un dels temes següents: [2 punts]

- a) Justifiqueu que el text és de gènere narratiu, tot definint-ne algunes de les característiques que presenta.
- b) Elaboreu un text narratiu sobre les epidèmies al segle XXI.

3. REFLEXIÓ LINGÜÍSTICA SOBRE EL TEXT

3.1. a) Identifiqueu tots els trets morfològics del text que permetin situar-lo en una variant dialectal determinada.

b) De quina varietat dialectal es tracta?

[1 punt]

3.2. a) Separeu en els següents mots els lexemes i morfemes de què consten:

A) *humanitat*

B) *mortalitat*

C) *morbiditat*

b) Expliqueu per quin procés morfològic s'han format aquests mots.

c) Doneu quatre mots més de la llengua que s'hagin format exactament per mitjà del mateix afix.

[1 punt]

3.3. Considereu el tercer paràgraf:

Durant el segle XIX es publiquen bans donant a conèixer a la població les mesures que cal seguir en cas de veure-se'n afectat un dels habitants de la casa, s'avisava de les malalties en altres comunitats, es fa saber la pena a la qual seran sotmesos els que no compleixin la normativa —penes molt dures, que arriben fins a la mort— i les mesures preventives, que han de seguir el màxim rigor.

a) Indiqueu el tipus d'oracions principals de què està constituït aquest fragment (atributives, predicatives, impersonals, passives, passives reflexives, etc.). Justifiqueu la vostra resposta.

b) Substituiu les formes pronominals de l'oració subratllada per altres que siguin equivalents al context.

c) Indiqueu la funció sintàctica de l'oració *els que no compleixin la normativa*.

[1,5 punts]

3.4. Considereu l'oració següent:

La principal causa que en provoca l'extensió és la facilitat de contagi i és la via aèria la de transmissió més fàcil.

a) Indiqueu la categoria gramatical dels mots subratllats.

b) Reescriuiu l'oració substituint aquests mots per aquells constituents que són els seus antecedents.

[0,5 punts]